

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Історія англійської мови

(назва освітнього компоненту)

**ПРОГРАМА**

**обов'язкової навчальної дисципліни**

підготовки

бакалавра

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності

035 Філологія

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації

035.041 германські мови та літератури (переклад включно),

(шифр і назва спеціалізації)

перша – англійська

освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури

(назва освітньо-професійної програми)

(переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»

Бердянськ, 2018

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Богдан В. В., доцент кафедри іноземних мов і методики викладання, кандидат філологічних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано вченою радою факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету 01.09.2018 р., протокол №01.

## ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Історія англійської мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

**Предметом** навчальної дисципліни є англійська мова в її історичному розвитку.

**Міждисциплінарні зв'язки:** англійська мова, корективний фонетичний курс англійської мови, латинська мова, практична граматики англійської мови, історія зарубіжної літератури, країнознавство Великої Британії і США, теоретична фонетика англійської мови, теоретична граматики англійської мови, методика навчання іноземної мови, лексикологія англійської мови, стилістика англійської мови, теорія та практика перекладу з англійської мови.

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу «Історія англійської мови» – ознайомлення студентів з генезою виникнення та розвитку англійської мови, враховуючи екстралінгвальні фактори: соціальні, політичні та культурні зміни в країні.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Історія англійської мови» є вивчення досягнень сучасної лінгвістичної думки щодо історичного підходу до вивчення мовних явищ, механізмів розвитку мовних систем, синхронії та діахронії мовних явищ, системного підходу до вивчення мовних явищ та ролі позамовних фактів, які безпосередньо впливають на розвиток мови.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей та продемонструвати такі результати навчання:

| Компетентності,<br>якими повинен оволодіти здобувач                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Програмні<br>результати навчання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ІК.</b> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в філологічній галузі, що передбачає застосування певних теорій та методів мовознавства та літературознавства, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.<br><b>ЗК 07.</b> Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.<br><b>ЗК 08.</b> Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.<br><b>ЗК 11.</b> Здатність спілкуватися іноземною мовою.<br><b>СК 02.</b> Здатність розуміти лінгвістику як науку, що вивчає структуру і функціонування мови, володіти знаннями з усіх галузей мовознавства.<br><b>СК 04.</b> Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії мови і літератури, що вивчається в професійній діяльності. | <b>ПРН 05.</b> Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її у професійній діяльності.<br><b>ПРН 09.</b> Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.<br><b>ПРН 13.</b> Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.<br><b>ПРН 14.</b> Забезпечує діалог культур у процесі професійної діяльності, створює умови для міжкультурної комунікації.<br><b>ПРН 15.</b> Здатний учитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| <p><b>СК 06.</b> Здатність використовувати набуті знання з фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, володіти розвинутою культурою мислення, вміти ясно і логічно висловлювати свої думки як усно, так і письмово.</p> <p><b>СК 10.</b> Здатність ефективно використовувати у професійній діяльності довідкову літературу, різнотипні словники, електронні бази даних.</p> | <p>автономності набути під час навчання кваліфікацію.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС / 90 годин.

## 2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

**Theme 1. The Evolution of Germanic Languages and Theoretical Aspects of Their History.** Subject and aims of the history of English. Sources of language history. Evolution of language and scope of language history. Statics and dynamics in language history. Concept of linguistic change. Rate of linguistic change. Mechanism of change. Role of synchronic variation. Causes of language evolution. Modern Germanic languages. The earliest period of Germanic history. Proto-Germanic. East Germanic. North Germanic. West Germanic. Germanic languages. *Phonetics*: word stress, vowels, consonants and Proto-Germanic consonant shift. Interpretation of the Proto-Germanic consonant shift. *Grammar*: form-building means, vowel gradation with special reference to verbs, simplification of word structure in Late Proto-Germanic, role of stem-suffixes in the formation of declensions, strong and weak verbs.

**Theme 2. Periodization of Language History.** Chronological division in the history of English. Short survey of periods. Pre-Germanic Britain. Germanic settlement of Britain. Beginning of the English Language. Events of external history and linguistic situation of the 5th – 11th c. Beginning of the Old English dialects. Old English alphabet. The rules of pronunciation. Old English Manuscripts. Principal Old English Written Records.

**Theme 3. Old English Phonetic, Grammatical and Lexical Systems.** *Old English phonetics*. Word Stress. *Origin of Old English vowels*. Changes of stressed vowels in Early Old English. Independent changes. Development of monophthongs. Development of diphthongs. Assimilative vowel changes: breaking and diphthongisation. Palatal mutation. Changes of unstressed vowels in Early Old English. Old English vowel system (9th – 10th c.). *Origin of Old English consonants*. Consonant changes in pre-written periods. Treatment of fricatives. Hardening. Rhotacism. Voicing and devoicing. West Germanic gemination of consonants. Velar consonants in Early Old English. Growth of new phonemes. Loss of consonants in some positions. Old English consonant system. *Old English Grammar*. Form-building. Parts of speech and grammatical categories. The Noun: Grammatical categories. The use of cases. Morphological classification of nouns. Declensions. The Pronoun: Personal pronouns. Demonstrative pronouns. Other classes of pronouns. The Adjective: Grammatical categories. Weak and strong declension. Degrees of comparison. The Verb: Grammatical categories of the finite verb. Grammatical categories of the verbals. Morphological classification of verbs. Strong verbs. Weak verbs. Minor groups of verbs. Syntax: The phrase. Noun, adjective and verb patterns. The simple sentence. Compound and complex sentences. Connectives. Word order. *Old English Vocabulary*. *Etymological survey of the Old English vocabulary*. Native words. Foreign element in the Old English vocabulary. Borrowings from Celtic. Latin influence on the Old English vocabulary. Etymological layers of the Old English vocabulary. *Word-formation in Old English*. Word structure. Ways of word-formation. Word-derivation. Sound interchanges. Word stress. Prefixation. Suffixation. Word-composition. Stylistic stratification of the Old English vocabulary.

**Theme 4. Historical Events and Linguistic Situation of 11<sup>th</sup> – 20<sup>th</sup> Centuries. Written Records.** *The Effect of the Scandinavian Invasions. The Effect of the Norman Conquest.* Economic and social conditions in the 11th – 12th c. Effect of the Scandinavian invasions. The Norman conquest. Effect of the Norman conquest on the linguistic situation. *Early Middle English Dialects and their Extension.* Early Middle English dialects. Extension of English territory. Early Middle English written records. Late Middle English. Reestablishment of English as the language of the state and literature. Dialects in Late Middle English. The London dialect. *Reestablishment of English as the Language of the State and Literature.* Establishment of the Written Standard. Normalising tendencies. Grammars and dictionaries in the late 17th and 18th c. Growth of the Spoken Standard. The modern period. Varieties of English in Britain in the 19th and 20th c. Geographical expansion of the English language from the 17th to 19th c. English outside Great Britain.

**Theme 5. Development of the National Literary English Language in the 16<sup>th</sup> – 20<sup>th</sup> Centuries.** Economic and Political Unification. Conditions for Linguistic Unity. Progress of culture. Introduction of printing. Foreign contacts in the Early New English period. Expansion of English over the British Isles. Flourishing of literature in Early New English (Literary Renaissance). New sources of information about the language. Private Papers. Didactic compositions. The Expansion of the English Language on the British Isles. Geographical expansion of the English language from the 17th to 19th c. English outside Great Britain. Establishment of the Written Standard. Normalising tendencies. Grammars and dictionaries in the late 17th and 18th c. Growth of the Spoken Standard. The modern period. Varieties of English in Britain in the 19th and 20th c. Geographical expansion of the English language from the 17th to 19th c. English outside Great Britain. Evolution of the Sound, Grammar and Lexical Systems. Word stress in Middle English and Early New English. *Vowel Changes in Middle English and Early New English:* Unstressed vowels. Main trends in the changes of stressed vowels. *Quantitative vowel changes in Early Middle English. Qualitative vowel changes in Early Middle English:* Development of monophthongs. Development of diphthongs. System of vowels in Late Middle English. The Great Vowel Shift. Some interpretations of the Great Vowel Shift. Changes of short vowels in Early New English. Growth of long monophthongs and diphthongs in Early New English due to vocalisation of consonants. *Quantitative vowel changes in Early New English:* Principal changes of vowels in Middle English and Early New English. *Evolution of consonants in Middle English and Early New English:* Growth of sibilants and affricates. Treatment of fricative consonants in Middle English and Early New English. Loss of consonants. Historical foundations of Modern English spelling. Main historical sources of modern spellings. Parts of speech, means of form-building, main trends of development. *The noun:* Decay of noun declensions in Early Middle English. Grammatical categories of the noun. *The pronoun:* Personal and possessive pronouns. Demonstrative pronouns. Development of articles. Other classes of pronouns (interrogative, indefinite, relative). *The adjective:* Decay of declensions and grammatical categories. Degrees of comparison. Development of nominal grammatical categories. *The Verb:* Finite forms. Number. Person. Mood. Tense. Verbals. Infinitive. Participle. The Development of the Gerund.

**Theme 6. Development of English Vocabulary in the 12<sup>th</sup> – 20<sup>th</sup> Centuries.** Scandinavian and French Influence on the Vocabulary. Types and sources of changes. Scandinavian influence on the vocabulary. French influence on the vocabulary in Middle English. Borrowings from classical languages, with special reference to the age of the Renaissance. Borrowings from contemporary and modern languages in New English. The History of Word Formation with Special Reference to the 15th – 17th c. Word derivation. Sound interchanges. Word stress. Prefixation. Native prefixes. Borrowed prefixes. Suffixation. Native suffixes. Borrowed suffixes. Conversion. Word composition in Middle English and Early New English. Simplification. Back formation. Semantic changes in the vocabulary.

### 3. Рекомендована література

#### Основна

1. Вербя Л. Г. Історія англійської мови : навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2006. 296 с.
2. Студенець Г. І. Історія Англійської мови в таблицях. Київ, 1998. 118 с.

#### Додаткова

1. Аракин В. Д. История английского языка: учебник. Москва: ФИЗМАТЛИТ, 2003. 272 с.
2. Аракин В. Д. Очерки по истории английского языка: учеб. пособ. Москва: ФИЗМАТЛИТ, 2007. 272 с.
3. Арсеньева М. Г., Балашова С. П., Берков В. П., Соловьева Л. Н. Введение в германскую филологию: учебник. Москва: ГИС, 2000. 314 с.
4. Иванова И. П., Беляева Т. М., Чахоян Л. П. Практикум по истории английского языка: учебн. пособ. Санкт-Петербург: Авалон, Азбука-классика, 2005. 192 с.
5. Расторгуева Т. А. История английского языка: учебник. Изд. 2-е, стер. Москва: Астрель, АСТ, 2005. 348 с.
6. Резник Р. В., Сорокина Т. А., Резник И. В. A History of the English Language: учеб. пособ. Москва: Флинта: Наука, 2001. 496 с.
7. Смирницкий А. И. Хрестоматия по истории английского языка с VII по XVII в. Москва: Академия, 2008. 304 с.
8. The History of English Podcast. *The Spoken History of a Global Language*. URL: <http://historyofenglishpodcast.com>

#### Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ. URL: [www.bdpu.org/library](http://www.bdpu.org/library)
  2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
- Інтернет сайти, які рекомендовано викладачами:
3. URL: <http://www.durov.com/study/file-1209.pdf>
  4. URL: <http://www.englishclub.com/english-language-history.htm>
  5. URL: <http://www.anglik.net/englishlanguagehistory.htm>.
  6. URL: <http://www.uk.ru/history/language.html>.
  7. URL: <http://points.net.ua/article.php/english>
  8. URL: [http://www.youtube.com/watch?v=v\\_Y\\_Z5Ab6y4](http://www.youtube.com/watch?v=v_Y_Z5Ab6y4)
  9. URL: <http://article.ranez.ru/id/672/>
  10. URL: <http://www.studyenglishtoday.net/english-language-history.html>

**4. Методи навчання:** словесні (бесіда, пояснення, розповідь, лекція, інструктаж, робота з підручником), наочні (ілюстрування, самостійне спостереження) та практичні (виконання практичних вправ, науково-пошукова робота).

**5. Форма підсумкового контролю успішності навчання:** екзамен.

#### 6. Система оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка за національною шкалою                                                        |                                                          | Оцінка за шкалою ЄКТС                |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|--------------------------------------|
|                                              | Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику | Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік | Для всіх видів підсумкового контролю |
| 90-100                                       | відмінно                                                                             | зараховано                                               | А (відмінно)                         |
| 78-89                                        | добре                                                                                |                                                          | В (дуже добре)                       |

|       |              |               |                                                                      |
|-------|--------------|---------------|----------------------------------------------------------------------|
| 65-77 |              |               | С (добре)                                                            |
| 58-64 | задовільно   |               | D (задовільно)                                                       |
| 50-57 |              |               | E (достатньо)                                                        |
| 35-49 | незадовільно | не зараховано | FX (незадовільно з<br>можливістю повторного<br>складання)            |
| 1-34  | незадовільно |               | F (незадовільно з<br>обов'язковим повторним<br>вивченням дисципліни) |